EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 10 15
COM(2026) 551 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (ES) 2019/1240 dėl Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo sukūrimo taikymo

1. Įvadas

1.1. Politinės aplinkybės

Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklas (toliau – IRPP tinklas) – tai bendruomenė, kurią sudaro ryšių palaikymo pareigūnai, valstybių narių, Šengeno asocijuotųjų šalių, ES vidaus reikalų agentūrų ([1]) ir Europos Komisijos (toliau – IRPP tinklo nariai) komandiruoti į trečiąsias šalis su imigracija susijusioms užduotims vykdyti dirbant visą arba ne visą darbo laiką. Bendras IRPP tinklo tikslas – užtikrinti optimalų imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų (toliau – IRPP) bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą remiant ES politiką migracijos srityje.

2004 m. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 377/2004 ([2]) įsteigtas IRPP tinklas buvo sustiprintas Reglamentu (ES) 2019/1240 ([3]) dėl Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo sukūrimo (toliau – IRPP tinklo reglamentas).

IRPP tinklo reglamentu siekiama modernizuoti ir sustiprinti IRPP tinklą, kad jis galėtų veiksmingiau atlikti savo vaidmenį ES migracijos valdymo srityje, be kita ko, skatinant tinkle laikytis Europos komandos požiūrio. Juo išplėsta sąvokos „imigracijos ryšių palaikymo pareigūnas“ apibrėžtis ir įtraukti kiti novatoriški aspektai, pavyzdžiui, susiję su nauja IRPP tinklo Valdančiąja taryba ([4]) ir didesniu Komisijos ir ES vidaus reikalų agentūrų išsiųstų ryšių palaikymo pareigūnų vaidmeniu. Juo sustiprintas IRPP vaidmuo renkant informaciją ir ja keičiantis, be kita ko, sukuriant saugią žiniatinkliu pagrįstą keitimosi informacija platformą, ir išplėsta IRPP tinklo veiklos apimtis, įtraukiant visas migracijos valdymo užduotis.

IRPP tinklo reglamentas yra viena esminių ES visapusiško požiūrio į migracijos valdymą pagal Migracijos ir prieglobsčio paktą (toliau – Paktas), kuris pradėtas taikyti 2026 m. birželio 12 d. ([5]), dalių. IRPP tinklas atlieka svarbų vaidmenį integruojant migraciją į tarptautines partnerystės iniciatyvas, o tai yra vienas pamatinių Pakto elementų. Iš tiesų, IRPP, kurie dirba vietoje ir kasdien bendradarbiauja su vietos institucijomis vykdydami visas migracijos valdymo užduotis, yra labai svarbūs bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis migracijos srityje.

Pakte numatytoje ir 2026 m. sausio mėn. priimtoje Prieglobsčio ir migracijos valdymo strategijoje primenama, kad Komisija kliaujasi TDO tinklo, kaip vieno iš partnerių, dalyvaujančių kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu maršrutais ir padedančių šalims, per kurias eina maršrutai, pasirengti, parama ([6]). Todėl TDO tinklas atlieka svarbų

([1]) Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europolo), Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX), Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA).
([2]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0377.
([3]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1240.
([4]) IRPP tinklo Valdančiąją tarybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės atstovą, du Komisijos atstovai, vienas Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros atstovas, vienas Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros atstovas ir vienas Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros atstovas. Su Šengeno *acquis* įgyvendinimu, taikymu ir plėtojimu susijusios šalys dalyvauja Valdančiojoje taryboje ir paskiria po vieną atstovą kaip balsavimo teisių neturintį narį. Jiems leidžiama pareikšti nuomonę dėl visų diskutuojamų klausimų ir dėl Valdančiosios tarybos priimamų sprendimų.
([5]) https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_lt.
([6]) https://home-affairs.ec.europa.eu/european-asylum-and-migration-management-strategy_lt.

vaidmenį įgyvendinant Pasaulinio kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljanso ([7]) nuostatas, visų pirma laikantis 2025 m. gruodžio mėn. bendroje deklaracijoje pasiūlyto visą maršrutą apimančio požiūrio ([8]), be kita ko, gerinant informuotumo apie padėtį duomenų, susijusių su neteisėtu migrantų gabenimu, rinkimą ir dalijimąsi jais, taip pat skatinant bendrus teisėsaugos tyrimus ir operatyvinį bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis.

IRPP tinklas taip pat padeda įgyvendinti visą ES migracijos valdymo politiką ir teisines priemones, įskaitant atnaujintą ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planą (2021–2025 m.) ([9]), ES kovos su prekyba žmonėmis strategiją (2021–2025 m.) ([10]), Grąžinimo direktyvą ([11]), ES vizų kodeksą ([12]), ES vizų strategiją ([13]), EUROSUR reglamentą ([14]) ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų reglamentą ([15]).

1.2. Šios ataskaitos tikslai ir metodika ([16])

Šioje ataskaitoje, grindžiamoje valstybių narių, Šengeno asocijuotųjų šalių ([17]) ir atitinkamų ES vidaus reikalų agentūrų ([18]) pateikta informacija, apžvelgiama, kaip reglamentas iki šiol buvo įgyvendinamas, nustatoma ir analizuojama padaryta pažanga ir dar neatliktas darbas, taip pat siūlomos priemonės, kaip tęsti jo įgyvendinimą ir taip padidinti IRPP tinklo veiklos poveikį.

Šia ataskaita taip pat prisidedama prie Komisijos supaprastinimo ir įgyvendinimo darbotvarkės. Analizuojant, kaip valstybės narės įgyvendina IRPP tinklo reglamentą, ja padedama atlikti reglamento testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, siekiant užtikrinti, kad jis išliktų aktualus, proporcingas ir tinkamas siekiant jo tikslų ekonomiškai efektyviu būdu.

([7]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_23_6081. Trys Pasaulinio aljanso ramsčiai yra i) neteisėto migrantų gabenimo prevencija, ii) atsakas į neteisėtą migrantų gabenimą ir iii) neteisėto migrantų gabenimo alternatyvos.
([8]) https://home-affairs.ec.europa.eu/news/global-alliance-counter-migrant-smuggling-reinforces-its-commitments-its-second-conference-2025-12-11_lt.
([9]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0591.
([10]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52021DC0171.
([11]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0115. Jis taip pat padės įgyvendinti būsimą Grąžinimo reglamentą, kurį numatoma priimti paskutinį 2026 m. ketvirtį. To reglamento tekste numatyta įsteigti Sąjungos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnų pareigybę – jie taptų IRPP tinklo dalimi.
([12]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1155.
([13]) https://home-affairs.ec.europa.eu/eu-visa-strategy_lt.
([14]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1052.
([15]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1896.
([16]) Pagal IRPP tinklo reglamento 12 straipsnį, praėjus penkeriems metams nuo reglamento priėmimo Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai jo taikymo ataskaitą. IRPP tinklo reglamentas priimtas 2019 m. birželio 20 d. Planuota, kad įgyvendinimo ataskaitos rengimas ir priėmimas bus glaudžiai suderintas su Prieglobsčio ir migracijos valdymo strategijos paskelbimu. Ši strategija buvo paskelbta 2026 m. sausio mėn.
([17]) Šioje ataskaitoje terminas „valstybės narės“ reiškia ir ES valstybes nares, ir Šengeno asocijuotąsias šalis.
([18]) 2025 m. liepos 28 d. IRPP tinklo nariams buvo išplatintas klausimynas.

2. IRPP siuntimas, vaidmenys ir užduotys

2.1. Strateginiai ir veiklos aspektai, susiję su IRPP siuntimu

IRPP yra ryšių palaikymo pareigūnas, kurį valstybės narės kompetentingos institucijos, Komisija arba ES agentūra paskyrė ir išsiuntė į užsienį spręsti su imigracija susijusių klausimų, net jei tokie klausimai yra tik jų pareigų dalis.

Pagal IRPP tinklo reglamentą imigracijos ryšių palaikymo pareigūnai raginami geriau koordinuoti ir optimizuoti savo tinklo naudojimą, kad būtų veiksmingiau reaguojama į ES prioritetus, pradedant neteisėtos migracijos ir susijusio tarpvalstybinio nusikalstamumo prevencija ir kova su jais, oraus ir veiksmingo grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos veiklos palengvinimu, prisidėjimu prie integruoto ES išorės sienų valdymo ir baigiant parama teisėtos imigracijos valdymui, be kita ko, tarptautinės apsaugos, perkėlimo į ES ir prieš išvykimą taikomų integracijos priemonių srityje.

Kai valstybės narės nusprendžia siųsti IRPP į trečiąsias šalis, jų sprendimai iš esmės grindžiami strateginių nacionalinių veiksnių ir veiklos prioritetų vertinimais. Šiuose vertinimuose paprastai nagrinėjami tokie veiksniai kaip i) neteisėta migracija, daranti poveikį jų šalims, įskaitant tiek dabartinį, tiek numatomą migracinį judėjimą; ii) neteisėtas migrantų gabenimas ir prekyba žmonėmis kilmės ar tranzito šalyse; iii) tapatybės ir dokumentų klastojimas; iv) vietos oro uostuose nustatyta rizika; v) poreikis remti neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis tyrimus; vi) bendradarbiavimas grąžinimo srityje vii) ir bendradarbiavimas sienų valdymo srityje.

Vengrija, Nyderlandai ir Portugalija nurodė, kad vienas iš veiksnių priimant sprendimus dėl siuntimo yra ir su teisėta migracija susijusios užduotys (pvz., parama teisėtiems pagreitintiems darbo jėgos judumo mechanizmams ir kova su sukčiavimu vykdant su prieglobsčiu nesusijusias migracijos procedūras).

Belgijoje prioritetinės trečiosios šalys reitinguojamos remiantis kriterijų, apimančių diasporos bendruomenių buvimą, prekybos santykius, nusikalstamos veiklos mastą ir esamų oficialių bendradarbiavimo kanalų veiksmingumą, strategine analize. Belgija galimybę siųsti ryšių palaikymo pareigūnus, įskaitant imigracijos ryšių palaikymo pareigūnus, svarsto tada, kai mano, kad siekiant papildyti oficialius mechanizmus būtinas glaudus bendradarbiavimas trečiosiose šalyse. Panašiai Vokietijoje sprendimai dėl IRPP siuntimo grindžiami strateginiais ir taktiniais vertinimais, atsižvelgiant į migracijos tendencijas trečiosiose šalyse, operatyvines užduotis ir nacionalinius strateginius interesus.

Dar vienas svarbus veiksnys priimant sprendimus dėl siuntimo yra dvišaliai susitarimai, kuriais palengvinamas IRPP tinklo narių bendradarbiavimas su išsiųstais IRPP ir priimančiosiomis šalimis. Tais atvejais, kai tokie susitarimai yra sudaryti, jie yra svarbus veiksmingo IRPP siuntimo pagrindas. Sprendimams dėl siuntimo turi įtakos ir saugumo sąlygos bei turimi ištekliai.

Galiausiai Latvija, Slovėnija ir Švedija pabrėžė, kad siunčiant IRPP svarbu atsižvelgti į platesnius ES interesus ir prioritetus. Šiame kontekste aštuonios šalys ([19]), padedamos

([19]) Belgija, Estija, Lenkija, Nyderlandai, Norvegija, Prancūzija, Suomija ir Švedija.

FRONTEX, šiuo metu yra išsiuntusios Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnus ([20]), kad jie galėtų veikti trečiosiose šalyse ES vardu, taigi grąžinimo srityje laikosi Europos komandos požiūrio.

Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai yra IRRP tinklų pagrindas. Tai yra konkretūs IRPP, kuriuos Komisija (Migracijos ir vidaus reikalų GD) ([21]) nuo 2015 m. siunčia ES interesams migracijos srityje koordinuoti ir jiems atstovauti. Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų siuntimo tikslas – kuo labiau padidinti ES veiksmų migracijos valdymo srityje poveikį šalyse partnerėse ir geriau įtraukti pagrindines kilmės ir tranzito šalis. Jų užduotys, be kita ko, yra rinkti informaciją apie migracijos tendencijas, prisidėti prie ES informuotumo apie padėtį ir prognozavimo, padėti įgyvendinti ES politikos prioritetus ir sudaryti lengvesnes sąlygas vietos ir regioninių IRPP tinklų veiklai bei ją remti. Šiuo metu Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai yra išsiųsti į septyniolika Komisijos nustatytų prioritetinių trečiųjų šalių ([22]).

Kalbant apie ES agentūrų siunčiamus pareigūnus, FRONTEX šiuo metu yra išsiuntusi FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnus į septynias šalis, apimančias iš viso keturiolika šalių partnerių ([23]). FRONTEX teikia pirmenybę ryšių palaikymo pareigūnų siuntimui į tas šalis partneres, kurios, remiantis rizikos analize, yra neteisėtos migracijos kilmės arba tranzito šalys. Taip pat atsižvelgiama į grąžinimo srityje svarbias šalis ([24]). Europolas savo ruožtu dažniausiai sušaukia valstybių narių ir tarptautinių partnerių ryšių palaikymo pareigūnus į savo būstinę ir šiuo metu ryšių palaikymo pareigūnus siunčia tik į Interpolą ir Vašingtoną. Europos prieglobsčio agentūra dar nėra išsiuntusi nė vieno IRPP.

2.2. Bendras siuntimas

Atsižvelgiant į bendrą tikslą užtikrinti bendradarbiavimą ir koordinavimą, IRPP tinklo reglamente pabrėžiama bendro siuntimo svarba. Konkrečiai jame teigiama, kad turėtų būti skatinamas bendras siuntimas siekiant stiprinti valstybių narių operatyvinį bendradarbiavimą ir dalijimąsi informacija, taip pat tenkinti poreikius Sąjungos lygmeniu, kaip nustato Valdančioji taryba. Pagal IRPP tinklo reglamento 6 straipsnį, IRPP tinklo nariai dvišaliu arba daugiašaliu pagrindu gali susitarti, kad IRPP, kuriuos viena valstybė narė siunčia į trečiąją šalį arba tarptautinę organizaciją, taip pat gali atstovauti jų interesams. Tokiais atvejais atitinkamos valstybės narės gali gauti ES finansinę paramą.

([20]) Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnas yra specializuotas ryšių palaikymo pareigūnas iš valstybės narės, kuriam atlygį moka ES ir kuris siunčiamas į trečiąją šalį atstovauti Europos Sąjungos interesams grąžinimo srityje, tikrinant neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių tapatybę, stiprinant gebėjimus grąžinimo srityje, padedant organizuoti bendras grąžinimo operacijas, kurias koordinuoja FRONTEX, ir padedant vykdyti reintegraciją ir teikti pagalbą po atvykimo.

([21]) Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai šiuo metu yra vieninteliai Komisijos išsiųsti ryšių palaikymo pareigūnai.

([22]) 17 prioritetinių trečiųjų šalių, į kurias siunčiami Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai, yra šios: Armėnija, Bangladešas, Egiptas, Etiopija, Gambija, Libanas, Malis, Marokas, Mauritanija, Nigerija, Nigeris, Pakistanas, Senegalas, Serbija, Sudanas, Tunisas ir Turkija. Naujos siuntimo šalys buvo atrinktos remiantis Prieglobsčio ir migracijos išorės aspektų darbo grupės nustatytais poreikiais.

([23]) Albanija (taip pat apima Šiaurės Makedoniją ir Kosovą*), Moldova (taip pat apima Ukrainą, Sakartvelą, Armėniją ir Azerbaidžaną), Marokas, Pakistanas, Senegalas (taip pat apima Gambiją ir Mauritaniją), Serbija (taip pat apima Bosniją ir Hercegoviną bei Juodkalniją) ir Turkija.

([24]) Reglamento (ES) 2019/1896 dėl Europos pakrančių apsaugos pajėgų 77 straipsnio 4 dalyje taip pat nustatytas FRONTEX grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnų siuntimo pagrindas, nors dar nebuvo išsiųstas nė vienas pareigūnas. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1896.

IRPP tinklo nariai šia galimybe dar nepasinaudojo ir nurodo keletą kliūčių, trukdančių tai padaryti. Kai kurių valstybių narių teigimu, geriausia, kai IRPP siunčiami atsižvelgiant į nacionalinius migracijos prioritetus, daugiausia dėmesio skiriant joms strategiškai svarbiems regionams. Kitos valstybės narės pabrėžė su bendru siuntimu susijusį jautrumo aspektą, taip pat teisinius sunkumus ar procedūrines sąlygas. Bendram siuntimui trukdančiais veiksniais laikomi ir riboti pajėgumai bei ištekliai.

2.3. IRPP įgaliojimų taikymo sritis

IRPP tinklo reglamento 2 straipsnyje nustatyta, kad ryšių palaikymo pareigūnai laikomi IRPP, net jei su imigracija susiję klausimai yra „tik dalis jų pareigų“. Todėl IRPP tinklą sudaro tiek ryšių palaikymo pareigūnai, kurie siunčiami spręsti tik imigracijos klausimų, tiek ryšių palaikymo pareigūnai, kurie imigracijos klausimus sprendžia vykdydami platesnio masto užduotis.

Pusiausvyra tarp valstybių narių, kurios nusprendžia siųsti IRPP, atliekančius tik su imigracija susijusias užduotis, ir valstybių narių, kurios siunčia IRPP, atliekančius su imigracija susijusias užduotis, kurios yra platesnių įgaliojimų dalis, yra tolygi. Tos valstybės narės, kurios susiduria su didesniu migrantų judėjimu, buvo linkusios teikti pirmenybę IRPP, vykdančių tik su imigracija susijusias užduotis, siuntimui, siekdamos remti bendradarbiavimą migracijos srityje su pagrindinėmis šalimis partnerėmis, visų pirma tam, kad būtų sumažinta neteisėta migracija ir palengvintas grąžinimas. Kita vertus, tos valstybės narės, kurios su imigracija susijusias užduotis integravo į platesnius įgaliojimus, atkreipė dėmesį į tai, kad taip užtikrinamas veiklos lankstumas, taip pat į išteklių apribojimus, įskaitant biudžeto aspektus. Galiausiai kai kurie IRPP tinklo nariai pranešė, kad naudojo tiek išimtinių, tiek platesnių įgaliojimų derinį, atsižvelgdami į kiekvieno siuntimo atvejo strateginius poreikius ir veiklos aplinkybes.

2.4. Užduotys ir atsakomybė

IRPP vykdo savo užduotis neperžengdami siunčiančiųjų institucijų nustatytų įgaliojimų ribų. IRPP tinklo reglamentu konkrečiai nedaromas poveikis siunčiančiųjų institucijų atsakomybei apibrėžti jų atitinkamų IRPP užduočių apimtį ir paskirstymą bei atskaitomybės ryšius.

IRPP tinklo reglamento 3 straipsnyje išdėstyta daug įvairių užduočių, įskaitant visas su migracija susijusias užduotis. Tačiau, pasak beveik visų IRPP tinklo narių, IRPP atsakomybė iš esmės yra rinkti ir analizuoti informaciją apie migracijos tendencijas, visų pirma apie neteisėtą migraciją ir neteisėtą migrantų gabenimą, ir ja keistis, kad ja būtų galima remtis per jų būstinėse vykdomus strateginio sprendimų priėmimo procesus. Pasak daugumos IRPP tinklo narių, viena iš IRPP užduočių taip pat yra palengvinti grąžinimo operacijas padedant vykdyti būtinus logistinius ir teisinius procesus, skirtus repatriacijai remti.

Maždaug pusė visų IRPP tinklo narių teigė, kad IRPP užduotys buvo padėti atlikti neteisėto migrantų gabenimo ar prekybos žmonėmis tyrimus ir padėti vykdyti su teisėta migracija susijusias užduotis, įskaitant teisėtos migracijos procedūras, informacijos apie teisėtos migracijos būdus rinkimą ir prašymų išduoti vizą teikimo procesą.

IRPP dažnai vykdoma užduotis yra ir mokymas – tiek priimančiųjų institucijų, tiek konsulinių įstaigų darbuotojų gebėjimų stiprinimas. Pirmuoju atveju daugiausia dėmesio skiriama sienų valdymo užduotims, įskaitant kovą su dokumentų klastojimu, Šengeno taisykles ir keleivių vertinimą, o antruoju atveju teikiama parama vizų tvarkymui, siekiant užkirsti kelią sukčiavimui vizų srityje vykdant vietos lygmens bendradarbiavimą Šengeno klausimais ([25]). Keletas IRPP tinklo narių paminėjo oro uostų ryšių palaikymo pareigūnų užduotis, pavyzdžiui, pagalbą tikrinant dokumentus ir vertinant keleivius.

Šiuo metu nė vienas IRPP tinklo narys nepranešė, kad jo IRPP dalyvauja su apsauga ir (arba) perkėlimu į ES susijusioje veikloje.

Galiausiai valstybės narės nurodė, kad IRPP dažnai atlieka svarbų vaidmenį skatinant bendradarbiavimą su priimančiosios šalies institucijomis ir taip gerinant dvišalius santykius, kad migracijos problemos būtų sprendžiamos bendradarbiaujant.

Dauguma IRPP tinklo narių teigė, kad jie daug investuoja į patikimų savo IRPP mokymo sistemų kūrimą, teikdami pradinį ir (arba) tęstinį mokymą, pritaikytą tam, kad IRPP įgytų įgūdžių ir žinių, reikalingų jų užduotims veiksmingai atlikti. Tačiau maždaug trečdalis IRPP tinklo narių nurodė, kad standartizuoto pradinio ar tęstinio IRPP skirto mokymo nerengia.

2.5. Prieiga prie ES didelės apimties informacinių sistemų

Kad IRPP galėtų vykdyti savo užduotis, IRPP tinklo nariai (išskyrus Komisijos IRPP) gali suteikti IRPP prieigą prie ES didelės apimties vidaus reikalų informacinių sistemų, įskaitant Europos prieglobsčio daktiloskopinių duomenų bazę (EURODAC), Šengeno informacinę sistemą (SIS), Vizų informacinę sistemą (VIS), atvykimo ir išvykimo sistemą (AIS) ir Suklastotų ir autentiškų dokumentų internete (FADO) sistemą, pagal konkrečias Sąjungos teisines priemones, kuriomis reglamentuojamos tos sistemos ([26]).

IRPP tinklo nariai pranešė apie skirtingą prieigos prie šių informacinių sistemų ir naudojimosi jomis lygį. Maždaug pusė valstybių narių IRPP ir Europolo ryšių palaikymo pareigūnai turi tiesioginę prieigą prie bent vienos ES didelės apimties vidaus reikalų informacinės sistemos ir gali joje atlikti užklausas. Dažniausiai minimos sistemos buvo SIS ir VIS, nors taip pat buvo paminėtos sistemos EURODAC ir FADO. Kelios valstybės narės ([27]) nurodė, kad jų IRPP negalėjo tiesiogiai teikti užklausų ES didelės apimties vidaus reikalų informacinėse sistemose, nors jie galėjo prašyti informacijos centralizuotai per įgaliotą instituciją.

Skirtingas prieigos prie ES didelės apimties vidaus reikalų informacinių sistemų lygis atspindi platų IRPP profilių spektrą – nuo teisėsaugos pareigūnų, kurie greičiausiai turi prieigą dėl savo teisėsaugos užduočių, iki migracijos ar užsienio reikalų ministerijų darbuotojų, kurie turi mažiau prieigos galimybių, nes jų užduotys nesusijusios su

([25]) Vietos lygmens bendradarbiavimas Šengeno klausimais reglamentuojamas Vizų kodeksu; jame nurodytas ES delegacijos ir valstybių narių konsulatų kiekvienoje trečiojoje šalyje struktūrinis bendradarbiavimas Šengeno vizų klausimais.
([26]) Šias informacines sistemas valdo Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (eu-LISA), išskyrus FADO, kurią valdo Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX), o techninę paramą jai teikia eu-LISA.
([27]) Belgija, Lenkija, Rumunija, Vengrija.

teisėsauga. Kaip viena iš priežasčių, dėl kurių yra apribota IRPP prieiga, buvo paminėti ir techniniai bei saugumo aspektai. Tačiau, net ir įvertinus šias aplinkybes, paaiškėjo, kad IRPP tinklo narių operatyvinė prieiga prie ES didelės apimties informacinių sistemų yra fragmentiška.

3. IRPP tinklų veikimas

3.1. Dalyvavimas vietos ir regioniniuose IRPP tinkluose

IRPP tinklo reglamento 5 straipsnyje reikalaujama, kad į tas pačias šalis ar regionus išsiųsti IRPP sukurtų tinklus vietos ar regionų lygmeniu. Jame taip pat reikalaujama, kad tokie vietos ir regioniniai tinklai reguliariai ir prireikus rengtų susitikimus ir veiktų kaip bendradarbiavimo, koordinavimo ir dalijimosi informacija forumai. Veiksmingam ES migracijos valdymui labai svarbūs ne tik reguliavimo reikalavimai, bet ir nuolatinis IRPP ir ES delegacijų bei BSGP misijų veiksmų koordinavimas ir keitimasis informacija vietoje (ypač kai šios misijos turi įgaliojimus imigracijos srityje).

Kalbant apie dalyvavimą vietos IRPP tinkluose, IRPP tinklo narių dalyvavimo lygis buvo nevienodas. Didžioji dauguma pranešė, kad aktyviai dalyvauja, ir nurodė, kad reguliariai posėdžiauja ir keičiasi informacija. Nedidelis skaičius IRPP tinklo narių arba ribotai bendradarbiavo, arba apskritai nebendradarbiavo su vietos IRPP tinklais, dažnai dėl suvaržymų, susijusių su darbo krūviu, plačiais IRPP įsipareigojimais, arba vienu atveju dėl to, kad nėra tinklų, kuriuose jų pareigūnai galėtų bendradarbiauti su priimančiosiomis šalimis.

Vašingtone įsikūrę Europolo ryšių palaikymo pareigūnai aktyviai dalyvavo IRPP vietos koordinavimo posėdžiuose, be kita ko, neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis klausimais. FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnai taip pat aktyviai dalyvavo vietos tinkluose, nepriklausomai nuo to, kur jie buvo išsiųsti.

Maždaug pusė IRPP tinklo narių teigė aktyviai dalyvaujantys regioniniuose IRPP tinkluose, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama keitimuisi informacija, koordinavimui ir dalyvavimui regioniniuose forumuose, pavyzdžiui, Chartumo ir Rabato procesuose, ir regioninėse konferencijose, pavyzdžiui, Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų bendrijos (AFIC) IRPP konferencijoje. Kiti dalyvavo tik retkarčiais dėl to, kad kai kuriose srityse nėra regioninių tinklo struktūrų, dėl darbo krūvio, biudžeto apribojimų ar riboto susidomėjimo.

IRPP tinklo nariai nepranešė susidūrę su dideliais sunkumais gaunant informaciją arba ja keičiantis tarp IRPP. Tačiau kai kurie IRPP tinklo nariai pabrėžė, kad ES lygmeniu reikia daugiau aiškumo dėl IRPP keitimosi asmens duomenimis arba kad jie susidūrė su teisiniais sunkumais, susijusiais su asmens duomenų apsauga. Šiuo atžvilgiu 10 straipsnyje pateikiamos nuostatos, pagal kurias IRPP gali tvarkyti asmens duomenis tam tikroms konkrečioms užduotims atlikti ([28]).

([28]) IRPP tinklo reglamentu leidžiama tvarkyti asmens duomenis šioms užduotims atlikti: a) nustatant trečiųjų šalių piliečių tapatybę ir pilietybę ir sudarant lengvesnes sąlygas juos grąžinti pagal Direktyvą 2008/115/EB, taip pat, kai aktualu ir kai įmanoma, padedant jiems reintegruotis; b) patvirtinant asmenų, kuriems reikia

Dėl šios priežasties, taip pat dėl to, kad nėra IRPP skirtos patogios naudoti keitimosi informacija priemonės, IRPP dažnai naudojosi ne tokiais oficialiais komunikacijos mechanizmais, pavyzdžiui, mobiliųjų pranešimų programėlėmis, nes jos buvo prieinamos IRPP komandiravimo vietose.

3.2. Tarpininko vaidmuo vietos tinkluose

Tinklo tarpininko vaidmuo yra labai svarbus tiek kuriant vietos ir regioninius tinklus, tiek užtikrinant veiksmingą jų veikimą. Tinklo tarpininkas veikia kaip kasdienio IRPP bendradarbiavimo ir koordinavimo varomoji jėga tiek vietos, tiek regionų lygmeniu ir atlieka svarbų vaidmenį didinant IRPP veiklos poveikį.

Kaip nustatyta IRPP tinklo reglamente, Komisijos išsiųstiems IRPP (t. y. Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnams), turintiems jiems būdingus europinius įgaliojimus, automatiškai priskiriama atsakomybė už lengvesnių sąlygų tinklų veiklai sudarymą ir jos rėmimą. IRPP tinklo nariai dažnai nurodė, kad Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai padeda skatinti tvirtesnį koordinavimą ir iniciatyvesnę bei darnesnę tinklo dinamiką. Daugelyje ES delegacijų Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai tapo reikšmingais ištekliais migracijos srityje ir yra svarbus saitas tarp ES delegacijų, valstybių narių ir vietos institucijų. Tačiau Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų poveikis buvo ribotas dėl didėjančių sunkumų užpildant laisvas Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų darbo vietas. Ši problema kyla dėl to, kad komandiruojančioms valstybėms narėms tenka finansinė našta, susijusi su Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų išsiuntimu. Todėl kelios prioritetinės šalys partnerės šiuo metu neturi į jas nusiųstų Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų ([29]), o daugumą Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų pareigybių užpildo Vokietija.

Šalyse, į kurias Komisija nesiunčia IRPP, ES vidaus reikalų agentūrų siunčiami IRPP turi sudaryti lengvesnes sąlygas vietos ir regioninių tinklų veiklai ir ją remti. FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnai ėmėsi ir (arba) toliau imasi vadovaujamo vaidmens Maroke, Moldovoje, Senegale ir Turkijoje. Vašingtone dirbantys Europolo ryšių palaikymo pareigūnai ėmėsi vadovaujamo vaidmens tokiuose forumuose kaip Ryšių palaikymo pareigūnų asociacija ir Tarptautinė teisėsaugos asociacija. IRPP tinklo nariai taip pat plačiai pripažino teigiamą ES vidaus reikalų agentūrų ryšių palaikymo pareigūnų indėlį sudarant lengvesnes sąlygas vietos ir regioninių tinklų veiklai, nors šių pareigūnų yra nedaug.

Šalyse, į kurias nei Komisija, nei ES agentūros nesiunčia IRPP, lengvesnes sąlygas vietos ir regioninių tinklų veiklai turi sudaryti valstybės narės IRPP, dėl kurio susitaria vietos ar regioninio tinklo nariai. Kai kurios valstybės narės, įskaitant Ispaniją, Italiją, Nyderlandus,

---

tarptautinės apsaugos Sąjungoje, tapatybę siekiant sudaryti lengvesnes sąlygas juos perkelti į ES, taip pat, kai įmanoma, suteikiant jiems tinkamas informacijos ir paramos paslaugas prieš išvykimą; c) patvirtinant teisėtų imigrantų tapatybę ir sudarant lengvesnes sąlygas įgyvendinti su jų priėmimu susijusias Sąjungos ir nacionalines priemones; d) dalijantis informacija, kurią jie gauna atlikdami savo pareigas imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinkluose ir bendradarbiaudami su kompetentingomis valstybių narių institucijomis, įskaitant teisėsaugos institucijas, siekiant užkirsti kelią neteisėtai imigracijai ir nustatyti jos atvejus, taip pat kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis.

([29]) Armėnija, Bangladešas, Egiptas, Etiopija, Gambija ir Turkija. Šiuo metu Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų išsiuntimas į Nigerį ir Sudaną yra sustabdytas. Į Turkiją išsiųstas FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnas padeda kurti vietos IRPP tinklą.

Norvegiją, Šveicariją ir Vengriją, ėmėsi vadovaujamo vaidmens sudarant lengvesnes sąlygas vietos IRPP tinklų veiklai. Tačiau jų tebėra nedaug. IRPP tinklo nariai, kurie tvirtino, kad nesiėmė vadovaujančio vaidmens vietos ar regioniniuose tinkluose, kaip to priežastį daugiausia nurodė darbo krūvį ir paaiškino, kad imantis vadovaujančio vaidmens gali būti sutrikdytos kitos IRPP pareigos, atsižvelgiant į jų platesnę operatyvinę atsakomybę ar bendrą darbo krūvį.

3.3. IRPP indėlis kuriant Europos padėties vaizdo sistemą

Siekiant veiksmingiau reaguoti į ES prioritetus, IRPP tinklo reglamente pabrėžiama, kad „imigracijos ryšių palaikymo pareigūnai turi užtikrinti, kad jų įžvalgos ir žinios kiek įmanoma padėtų susidaryti išsamų padėties trečiosiose šalyse vaizdą“ ([30]).

Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai dalyvauja įvairiuose forumuose, be kita ko, įgyvendinant Tarybos migracijos išorės aspekto operatyvinio koordinavimo mechanizmą (MOCADEM) ir Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo planą. Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai taip pat turėtų rengti mėnesines ir *ad hoc* ataskaitas, kuriomis, *inter alia*, prisidedama prie integruoto informuotumo apie padėtį ir jos analizės (ISAA) ataskaitų ir Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo plano posėdžių ir kurios skelbiamos integruoto politinio atsako į krizes (IPCR) interneto svetainėje.

Be valstybių narių IRPP, teikiančių ataskaitas savo kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, IRPP tinklo reglamento 9 straipsnyje raginama visoje ES dalytis informacija saugioje žiniatinkliu pagrįstoje keitimosi informacija platformoje. Šiuo tikslu Komisija pasinaudojo esama Europos migracijos tinklo ir keitimosi informacija sistemos (EMN-IES) platforma, kuri veikia kaip IRPP tinklo keitimosi informacija priemonė, be kita ko, administraciniais tikslais, susijusiais su IRPP tinklu ([31]).

Iki šiol EMT-IES platformoje užsiregistravo labai nedaug IRPP tinklo narių, o dalijimosi informacija tikslais ja naudojasi dar mažiau. Visi IRPP tinklo nariai patvirtino, kad platforma jie naudojosi labai ribotai (jei apskritai naudojosi). Nurodytos problemos ir kliūtys, susijusios su žemu naudojimosi EMT-IES platforma lygiu, buvo, be kita ko, prasta naudotojų patirtis, nepakankamas keitimosi informacija standartizavimas, reikalavimas gauti išankstinį centrinių institucijų leidimą prieš įkeliant informaciją, taip pat informuotumo ir atitinkamos informacijos platformoje trūkumas. Galiausiai, nepaisant IRPP tinklo reglamento nuostatų, kai kurie IRPP tinklo nariai taip pat nurodė teisines kliūtis, dėl kurių jie negalėjo veiksmingai naudotis EMT-IES platforma.

Tik nedaugelis IRPP tinklo narių išsiųstų IRPP yra prisijungę prie Europolo Saugaus keitimosi informacija tinklo programos (SIENA), nepaisant to, kad IRPP tinklo dvimetėje darbo programoje raginama parengti bandomąjį projektą, kuriuo būtų sujungti teisėsaugos

([30]) IRPP tinklo reglamento 7 konstatuojamoji dalis.

([31]) 9 straipsnyje nustatyta, kad informaciją, kuria dalijamasi per keitimosi informacija platformą, turi sudaryti, *inter alia*, IRPP tinklo dvimetės darbo programos, naujausias Valdančiosios tarybos narių sąrašas, naujausias į trečiąsias šalis išsiųstų IRPP kontaktinės informacijos sąrašas ir svarbūs dokumentai, susiję su Valdančiosios tarybos veikla ir sprendimais. 9 straipsnyje taip pat nustatyta, kad, išskyrus informaciją apie išsiųstus IRPP ir IRPP tinklo Valdančiosios tarybos narius, informacija, kuria keičiamasi saugioje žiniatinkliu pagrįstoje keitimosi informacija platformoje, neapima asmens duomenų arba nuorodų, iš kurių tokius asmens duomenis galima tiesiogiai ar netiesiogiai gauti.

institucijų trečiosiose šalyse paskirti IRPP. Europolas palankiai vertintų geresnes galimybes IRPP prisijungti prie SIENA, pabrėždamas, kad aktyvus IRPP ataskaitų teikimas Europolui padidintų informacijos apie neteisėtą migrantų gabenimą ir susijusius nusikaltimus srautą, todėl būtų galima susidaryti tikslesnį tikralaikį žvalgybos vaizdą ir būtų remiamas labiau duomenimis grindžiamas ir į pradinę grandį orientuotas požiūris į nusikaltėlių tinklų išardymą. Europolo reglamente su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2025/2611 ([32]), reikalaujama, kad valstybės narės prijungtų savo IRPP prie programos SIENA, kad atitinkama informacija Europolui būtų teikiama tiesiogiai arba per nacionalines institucijas . ([33]).

Konkrečiai dėl Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnų FRONTEX pabrėžė, kad nors Neteisėtos migracijos valdymo programa (IRMA) leido dalytis su grąžinimu susijusia informacija, Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnai neturėjo prieigos prie sistemų, leidžiančių keistis kitų rūšių operatyvine informacija, įskaitant informaciją, skirtą informuotumui apie padėtį didinti. Pavyzdžiui, nei Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnai, nei FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnai neturi prieigos prie Europos sienų stebėjimo sistemos (EUROSUR).

IRPP tinklo nariai ne kartą ragino, siekiant pagerinti IRPP tinklo reglamento įgyvendinimą, įdiegti struktūrizuotas komunikacijos sistemas ir atitinkamas priemones, kad saugus keitimasis duomenimis būtų veiksmingesnis.

3.4. IRPP tinklo indėlis į migracijos valdymą

IRPP tinklo nariai plačiai pripažino teigiamą IRPP tinklo indėlį į migracijos valdymą. Visų pirma jie pabrėžė svarbų IRPP tinklo vaidmenį renkant gyvybiškai svarbią operatyvinę ir strateginę informaciją, be kita ko, apie tendencijas įvairiuose migracijos maršrutuose, neteisėtai migrantus gabenančių asmenų veiklos metodus ir kylančias grėsmes, ir ja dalijantis. Be to, jie nurodė, kad IRPP vykdomas savalaikės, patikimos ir praktiškai pritaikomos informacijos teikimas vietoje yra labai svarbus kalbant apie informuotumą apie padėtį, rizikos analizę ir informacija pagrįstą sprendimų priėmimą.

Operatyviniu požiūriu taip pat labai vertinamas IRPP vaidmuo grąžinimo srityje. IRPP, visų pirma Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnai, skatina dialogą ir bendradarbiavimą, be kita ko, vykdydami gebėjimų stiprinimo programas ir remdami pastangas nustatyti grąžinamų asmenų tapatybę. Jie taip pat palengvina grąžinimo operacijas ir padeda stebėti Europos reintegracijos programos (EURP) vietos reintegracijos partnerius.

IRPP taip pat yra labai svarbūs IRPP tinklo nariams kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu. IRPP indėlis yra įvairus – nuo neteisėto žmonių gabenimo maršrutų ir naujų tendencijų nustatymo iki suklastotų dokumentų ir įtartinų kelionių modelių aptikimo. Jie taip pat konsultuoja oro transporto bendroves oro uostuose ir bendradarbiauja vietoje

([32]) Reglamentas (ES) 2025/2611 dėl Europolo paramos stiprinimo ir policijos bendradarbiavimo stiprinimo siekiant užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui ir prekybai žmonėmis ir su tuo kovoti, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32025R2611.

([33]) Europolo reglamente taip pat nustatyta, kad tais atvejais, kai dėl teisinių, organizacinių ar techninių priežasčių nėra galimybės imigracijos ryšių palaikymo pareigūno prijungti prie programos SIENA, tas imigracijos ryšių palaikymo pareigūnas svarbią informaciją nacionalinei kompetentingai institucijai teikia kitais saugiais kanalais.

atliekant tyrimus ir operacijas, kuriais siekiama išardyti organizuotas nusikalstamas grupes, užsiimančias neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis. Be to, IRPP pripažįstami už vertingą indėlį remiant vietos lygmens bendradarbiavimą Šengeno klausimais ir padedant konsulinėms įstaigoms tvarkyti prašymus išduoti vizą, visų pirma padedant nustatyti suklastotus dokumentus.

Apskritai IRPP tinklo nariai manė, kad IRPP yra „reikšmingas saitas su šalių partnerių valdžios institucijomis“, padedantis užmegzti itin svarbų kasdienį bendradarbiavimą su kolegomis priimančiosiose šalyse, taip pat pasitikėjimu paremtus santykius, kuriais grindžiamas veiksmingas bendradarbiavimas ir sudaromos sąlygos greitai ir pragmatiškai spręsti problemas. Vis dėlto bendradarbiavimas ir koordinavimas IRPP tinkluose kartais yra nenuoseklus ir labai priklauso nuo tinklo tarpininkų asmeninio įsipareigojimo ir vadovavimo.

4. Valdančiosios tarybos įgaliojimų įgyvendinimas

4.1. Valdančiosios tarybos įsteigimas ir veikimas

IRPP tinklo reglamento 7 straipsniu įsteigiama IRPP tinklo Valdančioji taryba, kuriai pirmininkauja Komisija. Nuo 2019 m. birželio mėn., kai buvo priimtas IRPP tinklo reglamentas, iki 2025 m. gruodžio mėn. buvo sušaukta dvylika Valdančiosios tarybos posėdžių, kuriuose dalyvauta fiziškai arba internetu. 2019 m. spalio 4 d. Valdančioji taryba priėmė savo darbo tvarkos taisykles, kaip reikalaujama IRPP tinklo reglamento 8 straipsnyje.

Tikimasi, kad Valdančioji taryba, kuri įkūnija Europos komandos požiūrį į išsiųstų IRPP bendruomenę, ne tik vykdys savo, kaip IRPP tinklo valdymo organo, administracines užduotis, bet ir užtikrins strateginį vadovavimą įgyvendinant IRPP tinklo reglamentą, taigi ir Europos komandos požiūrį vietoje.

Valdančioji taryba turi suteikti strateginį postūmį veiklai, už kurią ji yra atsakinga, pavyzdžiui, nustatyti su išsiuntimu susijusias spragas, įvertinti papildomo IRPP išsiuntimo potencialą ir susitarti dėl vietos ir regioninių IRPP tinklų *ad hoc* veiksmų. Tačiau iki šiol Valdančioji taryba beveik visiškai rėmėsi Komisijos vadovavimu, o kiti IRPP tinklo nariai dar iš tikrųjų neišnaudojo viso Valdančiosios tarybos potencialo, pavyzdžiui, siekdami nustatyti prioritetines trečiąsias šalis, į kurias reikia vykdyti bendrą siuntimą, arba laiku pasiūlyti IRPP projektus ar operatyvinius susitikimus.

IRPP tinklo reglamento 7 straipsnyje Valdančiosios tarybos pirmininkas taip pat raginamas užtikrinti, kad sutarta kolektyvinė veikla būtų nuosekli ir suderinta su atitinkamomis ES priemonėmis ir struktūromis ir atitiktų ES prioritetus migracijos srityje. Nors į dvimetę darbo programą įtraukta veikla yra suderinta su ES prioritetais, iki šiol koordinavimas su atitinkamomis Tarybos darbo grupėmis buvo ribotas.

4.2. Dvimetės darbo programos įgyvendinimas

IRPP tinklo reglamento 8 straipsniu Valdančiajai tarybai pavedama kas dvejus metus rengiamoje darbo programoje nustatyti prioritetus ir planuoti veiklą. 2020 m. gruodžio 7 d. buvo priimta Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo 2021–2022 m. dvimetė darbo programa, kurioje nustatyti trys prioritetai: i) užkirsti kelią neteisėtai migracijai ir kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu; ii) remti ES grąžinimo politiką ir iii)

remti teisėtų atvykimo į ES būdų skatinimą. Pagal kiekvieną iš trijų prioritetų buvo nustatyta keletas veiksmų ([34]), kurie turi būti įgyvendinami teikiant finansinę paramą pagal išorės sienų ir vizų finansinės paramos priemonę (2014–2020 m.) ([35]).

Tuo remdamiesi IRPP tinklo nariai gali pasiūlyti imtis vadovaujamo vaidmens įgyvendinant projektą. Nuo tada, kai buvo priimtas IRPP tinklo reglamentas, iš viso 10 projektų skirta maždaug 8,5 mln. EUR parama trims dvimetėje darbo programoje nustatytiems prioritetams įgyvendinti. Tik keturios valstybės narės – Prancūzija, Vokietija, Lenkija ir Ispanija ([36]) – ėmėsi iniciatyvos įgyvendinti projektą. IRPP tinklo nariai nurodė keletą priežasčių, dėl kurių nesinaudojama turimomis lėšomis, įskaitant nepakankamus žmogiškuosius išteklius, ypač projektų valdymo srityje, mažas finansavimo viršutines ribas, galimybę naudotis kitais ES finansavimo srautais ir tai, kad pirmenybė teikiama ne projektams, o operatyviniam darbui.

Priimta ir vėliau iš dalies pakeista dvimetė darbo programa ir toliau laikoma galiojančia. Todėl Valdančioji taryba dvimetę darbo programą perkėlė į vėlesnius metus. Taigi šios ataskaitos priėmimo metu galiojo 2021–2022 m. Europos IRPP tinklo darbo programa.

4.3. IRPP tinklo gebėjimų stiprinimas

8 straipsnyje nustatyta, kad Valdančioji taryba turi remti ir stiprinti IRPP veiklos pajėgumus, be kita ko, rengdama papildomas ir neprivalomas bendrąsias pagrindines mokymo programas, mokymą prieš išsiuntimą ir pagrindinių teisių laikymosi vykdant veiklą gaires, ypatingą dėmesį skirdama pažeidžiamiems asmenims.

Nors dauguma IRPP tinklo narių pritarė sumanymui parengti ir pasiūlyti bendrą IRPP mokymo programą ES klausimais, praktikoje to dar nebuvo padaryta. Kelios valstybės narės pabrėžė, kad bendra mokymo programa užtikrintų vieningą žinių bazę, pagerintų ES prioritetų supratimą, padėtų suderinti tikslus, sustiprintų nustatytas komunikacijos ir keitimosi informacija, nuomonėmis bei geriausios praktikos pavyzdžiais procedūras ir taip padidintų IRPP veiksmingumą taikant Europos komandos požiūrį, kaip numatyta IRPP tinklo reglamente. Dauguma IRPP tinklo narių manė, kad bendroji mokymo programa padėtų pasiekti didesnį ES teisės ir politikos taikymo nuoseklumą, užtikrinant vienodesnį taisyklių aiškinimą ir taikymą, užkertant kelią skirtingiems požiūriams ir stiprinant IRPP tinklo narių bendradarbiavimą.

([34]) 1 prioriteto tikslais: stiprinti trečiųjų šalių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų gebėjimus; padėti konsulinėms įstaigoms kovos su dokumentų klastojimu, susijusiu su prašymais išduoti vizą, klausimais; bendradarbiauti įgyvendinant bendras operatyvines partnerystės iniciatyvas ir kitus projektus, kuriais siekiama užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui ir prekybai žmonėmis ir su tuo kovoti; bendri oro uosto ryšių palaikymo pareigūnai; parengti bandomąjį projektą dėl prisijungimo prie programos SIENA trečiosiose šalyse; remti komunikaciją ETIAS klausimais trečiosiose šalyse. 2 prioriteto tikslais: stiprinti trečiųjų šalių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų gebėjimus; remti su grąžinimu ir readmisija susijusias IRPP užduotis trečiosiose šalyse. 3 prioriteto tikslais: stiprinti trečiųjų šalių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų gebėjimus; remti teisėtus atvykimo į ES būdus.

([35]) Dvimetė darbo programa buvo iš dalies pakeista 2021 m. liepos 30 d., kad būtų galima 1) finansuoti IRPP projektus pagal Sienų valdymo ir vizų priemonę (SVVP); 2) išplėsti tinkamumo kriterijus, taikomus paramos gavėjams, su kuriais sutartys sudaromos tiesiogiai; 3) visoms valstybėms narėms suteikti galimybę teikti paraiškas dėl tiesioginių dotacijų skyrimo projektams pagal tris darbo programos prioritetus įgyvendinti; 4) paaiškinti, kad finansavimas taip pat skiriamas horizontaliajai veiklai įgyvendinti.

([36]) Projektų įgyvendinimą kaip antrinės partnerės rėmė ir Nyderlandai, Norvegija bei Lenkija.

8 straipsnyje taip pat raginama stiprinti IRPP tinklo pajėgumus organizuojant bendrus seminarus, apimančius visas migracijos valdymo užduotis. Nuo tada, kai buvo priimtas IRPP tinklo reglamentas, buvo surengtas vienas IRPP tinklo regioninis IRPP renginys, t. y. 2023 m. kovo 28–29 d. Tiranoje (Albanija) vykęs Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo regioninis susitikimas kovos su neteisėtu migrantų gabenimu ir kovos su neteisėtu migrantų gabenimu operatyvinės partnerystės su Vakarų Balkanais įgyvendinimo klausimais. Kitas labai vertinamas regioninis IRPP renginys, nors oficialiai organizuotas ne IRPP tinkle, yra Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų bendrijos (AFIC) metinis IRPP susitikimas.

IRPP tinklo nariai pabrėžė IRPP susitikimų svarbą. IRPP tinklas visų pirma yra specialistų bendruomenė. Labai svarbu rengti fizinius susirinkimus ne tik vietos, bet ir regionų lygmeniu, kad galėtų susitikti platesnė bendruomenė, įskaitant ryšių palaikymo pareigūnus iš panašiai mąstančių šalių.

5. Išvados ir tolesni veiksmai

5.1. Išvados

Padaryta pažanga siekiant tikslų stiprinti IRPP bendradarbiavimą bei veiklos koordinavimą ir užtikrinti, kad IRPP labiau prisidėtų prie Europos ryšių palaikymo pareigūnų tinklo veikimo.

Vietos IRPP tinklai paprastai yra aktyvūs, dalyvavimas jų veikloje yra nusistovėjęs ir pripažįstama jų pridėtinė vertė, visų pirma susijusi su keitimusi informacija. Valstybės narės toliau siunčia IRPP, kad jie visų pirma vykdytų su neteisėta migracija ir grąžinimu susijusias užduotis, nors jų taip pat vis dažniau prašoma vykdyti su teisėta migracija susijusias užduotis. Keliose jurisdikcijose IRPP aktyviai dalyvavo vykdant bendradarbiavimą Šengeno klausimais vietos lygmeniu ir padėjo konsulatams teikti konsultacijas dėl rizikos profilių ir nustatyti suklastotus prašymus išduoti vizą. IRPP tinklo nariai plačiai pripažįsta Komisijos ir ES vidaus reikalų agentūrų IRPP, taip pat valstybių narių deleguotų Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnų vaidmenį skatinant teigiamą dinamiką vietos ir regioniniuose tinkluose. Todėl IRPP tinklo nariai plačiai pritaria tam, kad būtų išsiųsti papildomi tokie IRPP, siekiant stiprinti bendradarbiavimo dinamiką priimančiosiose šalyse ir Europos komandos požiūrį IRPP tinkle. IRPP tinklo Valdančioji taryba pripažinta dėl savo, kaip valdymo organo, pridėtinės vertės, visų pirma įgyvendinant dvimetę darbo programą ir prioritetinius veiksmus.

Vis dėlto, norint išnaudoti visą IRPP tinklo potencialą, be kita ko, sudaryti jam sąlygas visapusiškai prisidėti prie visą maršrutą apimančio požiūrio, vis dar kyla keletas iššūkių.

Nors Europolo, FRONTEX ir Komisijos vykdomas IRPP, taip pat valstybių narių vykdomas Europos grąžinimo ryšių palaikymo pareigūnų išsiuntimas padėjo skatinti Europos komandos požiūrį IRPP tinkle, valstybės narės vis dar iš esmės sprendžia ir vertina, ar siųsti IRPP, remdamosi nacionaliniais strateginiais ir operatyviniais interesais, t. y. nesilaikydamos Europos komandos požiūrio. Be to, nenuoseklumas, susijęs su IRPP tinklo narių prieiga prie ES didelės apimties informacinių sistemų, rodo dar didesnį susiskaidymą.

Veiklos lygmeniu IRPP tarpusavio bendravimas iš esmės apsiribojo tiesioginiais susitikimais ir keitimusi pranešimais per programėles, nes nebuvo patogių naudoti mechanizmų ar priemonių, skirtų keistis informacija vietos, regionų ir platesnėse IRPP bendruomenėse. Vietos IRPP tinklų ir vietos lygmens bendradarbiavimo Šengeno klausimais koordinavimą dažnai lėmė atskirų IRPP iniciatyvumas, o ne vietos IRPP tinklo tarpininko ir ES delegacijos už vietos lygmens bendradarbiavimą Šengeno klausimais atsakingo korespondento struktūruotos veiklos kultūra.

Tais atvejais, kai Komisija ar ES vidaus reikalų agentūros nėra išsiuntusios IRPP, vietos ir regioninio tinklo veikla dažnai atrodė priklausoma nuo valstybių narių IRPP prisiimto asmeninio vadovavimo. Todėl beveik visi IRPP tinklo nariai mano, kad didinti į trečiąsias šalis siunčiamų Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų ir FRONTEX ryšių palaikymo pareigūnų skaičių būtų labai naudinga, nes jie atlieka vadovaujamą vaidmenį sudarant lengvesnes sąlygas vietos ir regioninių IRPP tinklų veiklai. IRPP tinklo nariai taip pat pabrėžė, kad Komisijos ir ES vidaus reikalų agentūrų vykdomas IRPP išsiuntimas gali pagerinti veiklos veiksmingumą ir bendradarbiavimą stiprinant koordinavimą ([37]).

Be kasdienio IRPP tarpusavio keitimosi informacija vietos lygmeniu, informacija daugiausia buvo keičiamasi nacionaliniais kanalais, nes tam nebuvo tinkamos struktūruotos sistemos. Dėl techninių ir projektavimo problemų, susijusių su EMT-IES dalijimosi informacija platforma, taip pat dėl valstybių narių valdžios institucijų nustatytų apribojimų informacija nebuvo galima keistis platesniu mastu. Be to, tai, kad prie programos SIENA buvo prisijungę tik labai nedaug IRPP, trukdė keistis informacija su Europolu, o tai, kad nebuvo tinkamo kanalo ir teisinės sistemos, skirtos dalytis informacija apie padėtį su FRONTEX, trukdė IRPP dalytis duomenimis su FRONTEX ir taip padėti ES sudaryti padėties pasienyje vaizdą. Kadangi regioniniai IRPP renginiai vyksta retai, buvo užkirstas kelias platesniems informacijos srautams, o tai apribojo IRPP tinklo galimybes padėti susidaryti išsamų padėties trečiosiose šalyse vaizdą.

Instituciniu lygmeniu padaryta nedidelė pažanga, o kai kuriais atvejais nepadaryta jokios pažangos vykdant kai kurias Valdančiosios tarybos užduotis, kaip nurodyta IRPP tinklo reglamente, kuriomis prisidedama prie Europos komandos požiūrio puoselėjimo. Jos apima regioninių IRPP renginių organizavimą ir bendros pagrindinės IRPP mokymo programos parengimą. Dėl nepakankamo IRPP tinklo narių dalyvavimo ir nepakankamų sąsajų su kitais ES forumais Valdančioji taryba negalėjo kuo labiau padidinti savo, kaip strateginio subjekto, potencialo, todėl IRPP tinkle nepavyko pritaikyti tikro Europos komandos požiūrio ir veiksmingai įgyvendinti visą maršrutą apimančio požiūrio į ES migracijos valdymą.

Tais atvejais, kai IRPP tinkle buvo laikomasi Europos komandos požiūrio, jį iš esmės skatino Komisijos ir ES vidaus reikalų agentūrų į vietos IRPP tinklus išsiųsti IRPP arba pati Komisija, kaip IRPP tinklo Valdančiosios tarybos pirmininkė. Tvirtesnis Europos komandos požiūris ir Valdančiosios tarybos dalyvavimas yra labai svarbūs siekiant

([37]) Tai patvirtina ir Europolas – jis mano, kad Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų ataskaitos yra vertingas Europolo Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centro (EMSC) informacijos šaltinis, kuriuo grindžiami jo strateginiai vertinimai ir kuris padeda nustatyti žvalgybos spragas bei gerinti informuotumą apie padėtį, kad būtų galima geriau suprasti neteisėtą migrantų gabenimą ir kitų formų sunkų organizuotą nusikalstamumą, kuris palengvina neteisėtą migrantų gabenimą arba yra su juo susijęs.

išnaudoti visą IRPP tinklo reglamento potencialą vietoje ir įgalinti IRPP tinklą tapti viena pagrindinių priemonių įgyvendinant Pasaulinį kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljansą.

5.2. Tolesni veiksmai

Nuo 2019 m., kai buvo priimtas IRPP tinklo reglamentas, migracijos politikos padėtis labai pasikeitė. Migracija yra politinis ES prioritetas, susijęs, be kita ko, su vidaus saugumu ir ekonominiu konkurencingumu. Esama aiškių signalų, kad IRPP turėtų atlikti svarbesnį vaidmenį remiant ES migracijos valdymą, kad diplomatija migracijos srityje būtų geriau koordinuojama ir ryžtingesnė ir kad būtų išnaudotas visas Europos komandos požiūrio potencialas vietoje, siekiant įgyvendinti Migracijos ir prieglobsčio paktą ir jo visapusišką požiūrį į migracijos valdymą bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis. Tarp pagrindinių iniciatyvų šioje srityje yra Pasaulinis kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljansas, kuriame Europolas atliktų svarbesnį vaidmenį; ES specialistų rezervas ir teisinio tinklo biurai, skirti specialistų judumui skatinti ir grąžinimui bei readmisijai stiprinti; Europos prieglobsčio ir migracijos valdymo strategija ir ES vizų strategija.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, siekiant paspartinti IRPP tinklo reglamento įgyvendinimą šioje kintančioje politikos aplinkoje, kad būtų padidintas tiek IRPP tinklo, remiančio ES migracijos valdymą, tiek Pasaulinio kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljanso veiklos poveikis, būtina imtis šių veiksmų:

Visą maršrutą apimantis požiūris

1. išplėsti Komisijos ir ES vidaus reikalų agentūrų į pagrindines šalis, per kurias driekiasi migracijos maršrutai, išsiųstų IRPP aprėptį, be kita ko, pasitelkiant IRPP tinklo Valdančiąją tarybą išsiuntimo spragoms nustatyti, skatinant ir finansiškai remiant bendrą siuntimą ir didinant Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų išsiuntimo finansavimą;
2. gerinti IRPP dalyvavimą vykdant visas migracijos srities užduotis, kaip nurodyta IRPP tinklo reglamente, įskaitant kovą su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis, grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos rėmimą, teisėtos migracijos procedūrų palengvinimą (pvz., vietos lygmeniu bendradarbiaujant Šengeno klausimais) ir veiksmingas galimybes gauti tarptautinę apsaugą;
3. padėti rengti IRPP operatyvinius susitikimus, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama prioritetiniams migracijos maršrutams ir trečiosioms šalims, siekiant skatinti dalijimąsi informacija, gerinti migracijos dinamikos ir neteisėto žmonių gabenimo tinklų veiklos metodų supratimą ir parengti pritaikytas atsakomąsias priemones;

Dalijimasis informacija ir žinių kaupimas

4. skatinti ir remti valstybes nares, kad IRPP prisijungtų prie programos SIENA, siekiant pagerinti dalijimąsi informacija ir taip remti Reglamento (ES) 2025/2611 įgyvendinimą;
5. skatinti nuolatinį ryšių palaikymo pareigūnų, ES delegacijų ir BSGP misijų veiklos koordinavimą ir keitimąsi informacija vietoje (ypač kai šios misijos turi įgaliojimus imigracijos srityje);

6. siekti suteikti IRPP bendruomenei patogias naudoti dalijimosi informacija priemones, kad būtų pagerintas operatyvinis bendradarbiavimas ir keitimasis duomenimis;

7. skatinti imigracijos ryšių palaikymo pareigūnus prisidėti prie išankstinio perspėjimo veiklos migracijos tikslais vykdant informuotumo apie padėtį, išankstinio perspėjimo ir prognozavimo (SAEWF) projektą ([38]), kuriuo remiamas ES ir valstybių narių migracijos valdymo planavimas ir operatyviniai veiksmai;

8. bendradarbiaujant su IRPP tinklo Valdančiąja taryba parengti bendrąją pagrindinę IRPP mokymo programą, siekiant standartizuoti žinias apie IRPP tinklo reglamentą, pagrindines ES migracijos valdymo politikos sritis ir ES migracijos diplomatiją visoje IRPP tinklo bendruomenėje;

IRPP tinklo Valdančioji taryba

9. gerinti Valdančiosios tarybos pirmininkės ir Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės veiklos koordinavimą siekiant suderinti IRPP tinklo iniciatyvas su atitinkamomis Tarybos darbo grupėmis (pvz., Prieglobsčio ir migracijos išorės aspektų darbo grupe (IMDG), migracijos išorės aspekto operatyvinio koordinavimo mechanizmu (MOCADEM) ir kt.);

10. nedarant poveikio reglamento nuostatoms, skatinti Tarybai pirmininkaujančias valstybes nares aktyviai dalyvauti IRPP tinklo Valdančiosios tarybos veikloje, glaudžiai koordinuojant veiklą ir pirmininkaujant Komisijai;

11. parengti naują dvimetę IRPP tinklo darbo programą, į kurią būtų įtraukti pirmiau nurodyti tolesni veiksmai, kuriais būtų vadovaujamasi nustatant būsimus veiklos prioritetus.

([38]) Europos Komisijos vykdomas informuotumo apie padėtį, išankstinio perspėjimo ir prognozavimo (SAEWF) projektas yra nauja iniciatyva, papildanti ES pasirengimo su migracija susijusioms krizėms ir jų valdymo mechanizmą (Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo planas). Pagal šį projektą plėtojant ankstyvojo perspėjimo veiklą migracijos tikslais jau buvo pasinaudota Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnų indėliu atliekant bandomąjį perspektyvų vertinimą.